

GOIGS EN LLOANÇA DE SANTA MARIA DE VALLBONA

QUE, SOTA L'ADVOCACIÓ DEL CLAUSTRE, ES VENERA AL REIAL MONESTIR CISTERCENC DE VALLBONA DE LES MONGES

ENTRADA

Pel pa abundós de xics i grans
i per llevar bon fruit la dona:
Santa Maria de Vallbona,
deu-nos la pluja i bons infants!

Quan davallava amb fúria brava
de l'alt Siurana el sarraí,
amb pietat hom us salvava
dins d'una pica d'oli fi.
I un dia us troben altres mans,
i una pregària el llavi entona:
Santa Maria de Vallbona,
deu-nos la pluja i bons infants!

I neix Vallbona de les Monges
talment del Císter un plançó;
les terres ermes es fan flonges
sota la pluja i la suor.

I el monestir dels seus voltants
tot esperit pagà destrona:
Santa Maria de Vallbona,
deu-nos la pluja i bons infants!

Baixa Segarra, terra d'oli
suau, finíssim, transparent;
¿qui trobarem que ens aconsoli,
quan dia i nit bramula el vent?
Si la tristesa ofega els cants,
porteu la joia, oh gran Madona! :
Santa Maria de Vallbona,
deu-nos la pluja i bons infants!

Quan la partera el fruit espera
i ha d'infantar entre vida i mort,
vós que de Déu sou mitjancera
no li negueu el sant conhort.

No la deixeu en tals instants,
els més sublims de tota dona:
Santa Maria de Vallbona,
deu-nos la pluja i bons infants!

De la Segarra els pobles vénen
i de la Conca i de l'Urgell,
i amb gran fervor de vós obtenen
l'aigua pel pa i pel vi novell.
I els goigs us canten triomfants,
sota la nau que humil ressona:
Santa Maria de Vallbona,
deu-nos la pluja i bons infants!

TORNADA

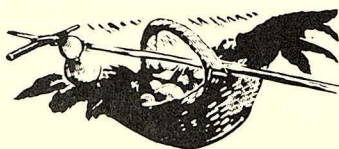
Perquè a la glòria xics i grans
tots ens trobem amb vós, Madona:
Santa Maria de Vallbona,
deu-nos la pluja i bons infants!

℣. *Pregueu per nosaltres santa Mare de Déu.*

℞. *Per a que siguem dignes de les promeses de Jesucrist.*

ORACIÓ. — *Us supliquem, Senyor Déu, que concediu als vostres servents de poder fruit sempre d'una bona salut espiritual i corporal; i per la intercessió de la benaurada sempre verge Maria, prop vostre, al cel, allibereu-nos de les tribulacions de la vida present i feu-nos gaudir de la joia eterna. Per. N. S. Jesucrist...*

℞. *Amén.*

Pausat i devot

Pel pa-a-bun-dós de xics i grans, i per lle- var bon

Tornada

fruit la do-na: San-ta Ma-ri-a de Vall-bo-na,

deu-na la plu-ja i boy in-fants. Quan de-va-lla-va amb

fi-ria brava, de l'alt Sie-ra-na el ser-ra-é

amb pi-e-tat hom us sal-va-va d'ing d'u-na

pi-ca d'o-li fi. I un di-a us tro-ben al-tes

Tornada
man, i u-na pro-ga-ria el Ma-vi en-to-na: Sant a Maria

de Vall-bo-na, deu-no la plu-ja i boy in-fants.

Nadal de 1965

Música de
Mossèn Baldellà

IMATGE I CAPELLA DE LA MARE DE DÉU DEL CLAUSTRE

L'ANTIGA capella de la Verge del Claustre fou cegada quan es dugueren a terme les obres de consolidació del campanar, el 1923. Al seu costat podem admirar la capella de Sant Cristòfor, emmarcada en un arc florensat i gràcils pinacles, un valuós retaule de la qual es perdé el 1936. Cal subratllar-ne els treballs escultòrics que, posats als quatre angles de l'interior de la capella, representen les etapes de la vida (infància, joventesa, maduresa i mort), els quals foren bàrbarament mutilats. És una obra ogival de clara influència renaixentista, atribuïda a la iniciativa personal de la prelada Leonor de Vilafranca (1537-1547), molt devota d'aquest sant.

La nova capella de la Mare de Déu del Claustre fou edificada entre 1891 i 1895, sota els mandats successius de les abadesses Maria Teresa Ribera i Sans i Joaquina Preciado de Vedruna, que seguiren en la seva realització les línies de la nau gòtica del Claustre. Amb gran encert resolgueren el problema que la imatge pogués ésser venerada alhora per les monges i pel poble, sense afectar la rigorosa clausura d'aleshores. Hom la dotà amb un retaule de pedra, inspirat en els motius més destacats de l'art de transició d'aquest mateix monestir. Darrerament el petit santuari ha estat restaurat amb gran gust.

De primer la imatge de la Verge ocupà l'altar que hem esmentat al començament, al costat de la porta d'estil Renaixement que comunica el claustre amb el cor. L'any 1658 fou traslladada solemnement a la capella veïna de Sant Cristòfor, des d'on va passar al lloc actual. La indulgenciaren els papes Climent XI (1711) i Pius VI (1796) i gairebé tots els bisbes diocesans.

És probable que la imatge que avui es venera sota l'advocació del Claustre fos la primera imatge de Santa Maria que presidí el temple durant el període romànic. L'hem de classificar entre les de tipus hieràtic i assentat i com una de les millors de l'època. Amida 0,70 metres, és de pedra del país i l'any 1927 fou restaurada d'unes policromies i raspadures que l'enlletgien, per iniciativa del cardenal Vidal i Barraquer. L'expressió de la cara és fina i suau, malgrat la rigidesa característica de l'època. El mantell que porta mostra escassos plecs i tot just si deixa veure la túnica llisa; du calçat punxegut i al front una diadema senzilla, tot de la mateixa pedra.

Està asseguda sobre un graó, del qual surten a banda i banda sengles coixins que aparenten caps de monstre, formant amb la imatge una sola peça. La mà dreta està en actitud d'aguantar un ceptre i la mà esquerra, bellament perfilada, sosté el Nen. Assegut al genoll esquerre, aquest porta mantell i túnica com la Mare, i llurs plecs a penes deixen veure els peus descalços; té el cap descobert, la mà dreta —més gran per a significar l'omnipotència divina— en actitud de beneir i l'esquerra aguanta un llibre que simbolitza la paraula de l'evangeli. Anys enrera el Nen i la Mare duïen valuoses corones de plata, i aquesta, a més, s'abillava amb mantell, ceptre, collaret i arracades; el poble piadós, però, com més va més prefereix de veure-la sense aquests additaments extemporanis.

El relat poètic de la seva prodigiosa invenció en una pica d'oli buida, on en altre temps fou amagada per alliberar-la dels sarraïns; els títols amb què els devots la invoquen en el moment del part i les contínues sequeres que maltracten la regió; l'abundor de gràcies concedides i el tendre afecte que li professen les monges i els pobles de la comarca mereixen un capítol a part que un dia voldríem escriure.

Després d'un examen atent, hem arribat a la conclusió que aquesta imatge no és tan vella com sembla i que, probablement, hi va haver una escultura anterior, de la qual aquesta n'és còpia, o bé, també hi cap la possibilitat que la mateixa imatge hagués estat corregida i actualitzada per una mà hàbil, com es feia freqüentment.

La composició del conjunt és romànica, però alguns detalls són gòtics. Els retocs ogivals s'acusen principalment al cap, a la cara i als plecs de les robes. Per la seva posició asseguda, els coixins en forma de monstres i la figura rústega del Nen, sembla que, originàriament, és una imatge de les darreries del segle XII o de començos del segle XIII, que devia ser restaurada al segle XIV. Ens confirma aquest punt de vista la data de l'erecció del benefici de la Mare de Déu del Claustre, que és d'abans de 1393. En resum podem dir que, gràcies a les esmenes practicades, la imatge fou posada al dia i va poder mantenir el seu prestigi en la pietat del poble, dins del gran moment de l'escultura ogival.

JOSEP JOAN PIQUER I JOVER
(De l'obra *Vallbona. Guia espiritual i artística*, en premsa.)

Lletres de Ramon Blasi i Rabassa.
Música de Mn. Francesc de P. Baldelló, pjev.

Quarta edició, patrocinada per la Comunitat de Vallbona i Amics dels Goigs.